

Kohtuasi C-628/21**Eelotsusetaotluse kokkuvõte vastavalt Euroopa Kohtu kodukorra artikli 98 lõikele 1****Saabumise kuupäev:**

11. oktoober 2021

Eelotsusetaotluse esitanud kohus:

Sąd Okręgowy w Warszawie (Varssavi regionaalne kohus, Poola)

Eelotsusetaotluse kuupäev:

21. juuli 2021

Taotluse esitaja:

TB

Menetluses osalesid: Castorama Polska Sp. z o.o., „Knor“ Sp. z o.o.**Põhikohtuasja ese**

Taotlus küsida teavet intellektuaalomandi õigust rikkuvate kaupade või teenuste päritolu ja turustusvõrkude kohta

Eelotsuse küsimuste ese ja õiguslik alus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta artikli 8 lõike 1 tõlgendamine koostoimes selle direktiivi artikli 4 lõike 1 punktiga a. Õiguslik alus: ELTL artikkel 267

Eelotsuse küsimused

1. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta artikli 8 lõiget 1 koostoimes selle direktiivi artikli 4 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et tegemist on intellektuaalomandi õiguste kaitse vahendiga, mida saab kasutada ainult siis, kui käesolevas või mõnes muus menetluses tehakse kindlaks, et õigustatud isikule kuulub intellektuaalomandi õigus?

– Kui vastus esimesele küsimusele on jaatav, siis

2. Kas Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta direktiivi 2004/48/EÜ intellektuaalomandi õiguste jõustamise kohta artikli 8 lõiget 1 koostoimes selle direktiivi artikli 4 lõikega 1 tuleb tõlgendada nii, et piisab, kui tõenäosuse tasemel põhjendada asjaolu, et õiguskaitsevahend puudutab olemasolevat intellektuaalomandi õigust, ja seda ei pea tõendama, eriti olukorras, kus intellektuaalomandi õigust rikkuvate kaupade või teenuste päritolu ja turustusvõrkude kohta teabe küsimise taotluse esitamine eelneb nõudele hüvitada intellektuaalomandi õiguste rikkumisest tingitud kahju?

Liidu õigusnormid ja kohtupraktika

Direktiivi 2004/48 põhjendus 13, artikli 4 lõike 1 punkt a, artikli 8 lõige 1 ja artikli 9 lõiked 1 ja 2

Euroopa Kohtu 16. juuli 2009. aasta otsus *Infopaq International*, C-5/08, EU:C:2009:465

Euroopa Kohtu 18. jaanuari 2017. aasta otsus *NEW WAVE CZ*, C-427/15, EU:C:2017:18

Liikmesriigi õigusnormid

17. novembri 1964. aasta tsiviilkohtumenetluse seadustik (Kodeks postępowania cywilnego) (*Dziennik Ustaw* 2020, jrk nr 1575, terviktekst) – artiklid 278, 479⁸⁹, 479¹¹² ja 479¹¹³

4. veebruari 1994. aasta seadus autoriõiguste ja nendega kaasnevate õiguste kohta (Ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych) (*Dziennik Ustaw* 2021, jrk nr 1062, terviktekst) – artikkel 1

16. aprilli 1993. aasta seadus ebaausa konkurentsi takistamise seadus (Ustawa o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji) (*Dziennik Ustaw* 2020, jrk nr 1913, terviktekst) – artikkel 3 ja artikli 13 lõige 1

Faktiliste asjaolude ja menetluse lühikokkuvõte

- 1 Eelotsusetaotluse esitanud kohus sedastas seoses eelotsusemenetlusega, et faktilised asjaolud on järgmised.
- 2 Põhikohtuasjas õigustatud isik TB on dekoratiivkaupade internetipoodide omanik. Oma majandustegevuse raames müüb õigustatud isik piltide, mis on tähistatud kui A, B ja C, reproduktsioone, mida ta masintoodab. Õigustatud isik väidab, et enda reprodutseeritud piltide autor ja tema hinnangul on tegemist teostega

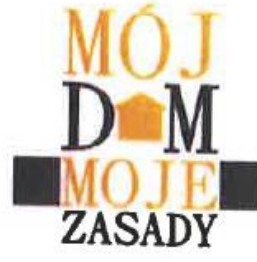
autoriõiguse tähenduses. Kõik pildid sisaldavad lihtsat, paarist värvist ja geomeetrisest kujundist koosnevat graafikat ning lühikesi lauseid.

- 3 Piltide A ja B tõetruid koopiaid müüakse ilma õigustatud isiku loata kohustatud isiku nr 1 (äriühing Castorama Polska) internetipoes ja statsionaarses kaupluses, kuhu neid tarnib kohustatud isik nr 2 (äriühing Knor). Ei õigustatud isikult pärinevatel reproduktsioonidel ega ka reproduktsioonidel, mida kohustatud isik nr 2 tarnis kohustatud isikule nr 1, ei ole mingeid tähiseid autorsuse ega toote päritolu kohta. Kohustatud isik nr 1 müüb ka kohustatud isiku nr 2 tarnitavaid pilte, mis sisaldavad sama teksti kui pilt C, aga milles kasutatud graafika ja kirjatüübid on erinevad.
- 4 Piltide visuaalne võrdlus on järgmine:

Õigustatud isiku graafika A

Kohustatud isiku müüdav graafika A (tõetruu koopia)

Õigustatud isiku graafika B

Kohustatud isiku müüdav graafika B (tõetruu koopia)

Õigustatud isiku graafika C

Kohustatud isiku müüdav graafika C (tekst identne, erinevused graafilistes elementides ja kirjatüübis)

W NASZYM DOMU
RANO SŁYCHAĆ
TUPOT MAŁYCH STÓPEK
ZAWSZE PACHNIE
PYSZNYM CIASTEM
 MAMY DUŻO OBOWIĄZKÓW
 MNÓSTWO ZABAWY I
MIŁOŚCI

W naszym DOMU
 rano słychać
TUPOT MAŁYCH STÓPEK
Zawsze pachnie
PYSZNYM CIASTEM
 Mamy dużo obowiązków
 Mnóstwo zabawy i
MIŁOŚCI

- 5 Pärast seda, kui õigustatud isik oli pöördunud kohustatud isiku nr 1 poole ja palunud autoriõiguste rikkumine lõpetada, nõudis õigustatud isik oma taotluses, mille ta esitas eelotsusetaotluse esitanud kohtule 15. detsembril 2020, et kohustatud isikud esitaksid teabe turustusvõrgu kohta, tarnijate täieliku nimekirja ning andmed saadud ja tellitud kaupade koguse, kaupade statsionaarsetes poodides ja internetipoes müüki panemise kuupäeva, statsionaarsetes poodides ja internetipoes müüdud kaupade koguse ning müügist saadud hinna kohta (statsionaarne ja internetimüük eraldi).
- 6 Taotluse õigusliku alusena nimetas õigustatud isik tsiviilmenetluse seadustiku artiklit 479¹³ ehk õigusnormi, millega rakendatakse direktiivi 2004/48 artiklit 8. Oma taotluses viitas õigustatud isik piltidele (graafikale), mille reproduktsioone müüb kohustatud isik nr 1, kellele neid tarnib kohustatud isik nr 2, rõhutades seejuures, et talle kuuluvad nende piltide varalised ja isiklikud autoriõigused. Õigustatud isik teatas, et nõutud teave on vaja saada, et esitada autoriõiguste rikkumisest tuleneva kahju – ja teise võimalusena ka ebaausa konkurentsiga tekitatud kahju – hüvitamise nõue. Seetõttu esitati arutlusel olev teabe küsimise taotlus enne intellektuaalomandi õiguste võimaliku rikkumise tuvastamise menetluse algatamist, mis tähendab, et praegu ei ole koos taotlusega esitatud intellektuaalomandi õiguste kaitse nõudeid.
- 7 Kohustatud isik nr 1 taotles taotluse rahuldamata jätmist või teise võimalusena sellise piiratud ulatusega lahendi tegemist, mis käsitleb vaid teoseid autoriõiguse tähenduses (seades siiski kõnealuste piltide kui teoste staatuse kahtluse alla). Ta viitas ka ettevõtlussaladuse kaitsele ja sellele, et õigustatud isik ei ole tõendanud, et talle kuulub müüdavate toodete varaline autoriõigus, kuna loometeosed, mida taotlus käsitleb, ei ole originaalsed. Õigustatud isiku taotluse rahuldamine tähendaks autoriõiguste kaitse andmist mõtetele ja ideedele, sest taotlusega hõlmatud reproduktsioonid esindavad praegust trendi, mis hõlmab motiveerivaid tooteid, mis sisaldavad lihtsat graafikat ja lühikesi lauseid, nagu „ole positiivne“, „ära unusta naeratada“. Kohustatud isiku nr 1 hinnangul on kõik vaidlusaluste reproduktsioonide elemendid lihtsad ja korduvad ega eristu millegi originaalse

poollest (ei kompositsiooni, värvi, kasutatud kirjatüübi ega muu poollest) teistest turul saadaolevatest graafilistest toodetest.

- 8 Olles tutvunud kohustatud isiku nr 1 vastusega, ei esitanud õigustatud isik graafika- ja disainivaldkonna eksperdiarvamuse kaudu tõendeid intellektuaalomandi õiguste olemasolu tõendamiseks.
- 9 Eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkis omal algatusel kahtlus – mille ta esitas pooltele –, seoses Euroopa Liidu õiguse (direktiivi 2004/48 artikli 8 lõike 1) tõlgendamisega ja eelkõige seoses küsimusega, kas menetlusega hõlmatud kauba olemust tuleb **tõendada** või ainult **põhjendada** selle **tõenäosust**, võttes arvesse asjaolu, et direktiivi 2004/48 artiklites 6 ja 7 on kasutatud erinevat sõnastust, direktiivi 2004/48 artiklis 4 aga loetakse isikuteks, kellel on õigus taotleda meetmete, menetluste ja õiguskaitsevahendite kohaldamist, intellektuaalomandi õiguste valdajaid. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtlus puudutab ka teistsuguse tõendamistaseme kohaldamise võimalust – ja seega hagi esitamise õiguse olemasolu või puudumist – olenevalt sellest, kas kõnealune kaup on teos või tegemist on hoopis tootega, mis ei vasta teose tunnustele ega ole kaitstud ainuõigusega.

Põhikohtuasja poolte peamised argumendid liikmesriigi kohtus

- 10 Õigustatud isik ja kohustatud isik nr 2 ei võtnud eelotsusetaotluse esitanud kohtu kahtluste teemal seisukohta, kohustatud isik nr 1 teatas aga, et direktiivi 2004/48 artikli 8 kohaselt, mida rakendatakse tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 479¹¹³ lõikega 1, on vaja tõendada intellektuaalomandi õiguse rikkumise fakti, mitte ainult põhjendada selle tõenäosust.

Eelotsusetaotluse põhjenduse lühikokkuvõte

- 11 Eelotsusetaotluse esitanud kohus peab tegema otsuse intellektuaalomandi õigusi rikkuvate kaupade või teenuste päritolu ja turustusvõrke puudutava teabe küsimise taotluse põhjendatuse kohta. Otsuse tegemise eelduseks on teadmine, kas õigustatud isikule kuulub intellektuaalomandi õigus. See omakorda sõltub vastusest küsimusele, kas õigused, millele õigustatud isik viitab, on seotud kaupadega, mis on hõlmatud direktiivist 2004/48 tulenevate õigustega, ja kas teabe küsimise taotluse menetluses tuleb tõendada seda asjaolu või ainult põhjendada selle tõenäosust.
- 12 Eelotsusetaotluse esitanud kohus juhib tähelepanu, et direktiivi 2004/48 põhjenduse 13 kohaselt katab direktiiv kõiki intellektuaalomandi õigusi, mis on hõlmatud ühenduse selle valdkonna sätete ja/või asjaomaste liikmesriikide õigusaktidega, seal hulgas autoriõigusi. Peale selle võib neid sätteid riigisisestel põhjustel laiendada ebaausale konkurentsile, seal hulgas piraatkoopiade tootmisele või sarnasele tegevusele.

- 13 Kuigi eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ei anna Poola kohtupraktika selles valdkonnas ühest vastust, lähtub see kohus käesoleva asja puhul tõlgendusest, mille kohaselt on liikmesriigi õigus riigisisestel põhjustel laiendanud direktiivi 2004/48 sätete kohaldamist ebaausale konkurentsile, mis seisneb toodete tõepärases kopeerimises (isegi kui need tooted ei ole kaitstud autoriõigusega, õigusega registreeritud kaubamärgile või muu ainuõigusega). Seda arvesse võttes ei teki piltide A ja B puhul liidu õiguse tõlgendamise küsimust. Nimelt on õigustatud isik asjaolu, et kohustatud isik nr 1 müüs tooteid, mis on tema piltide A ja B tõetruud koopiad, tõenäosuse põhjendamisele lisaks tõendanud ka selle paikapikapidavust.
- 14 Otsuse tegemine pildi C kohta nõuab aga Euroopa Liidu õiguse tõlgendamist. Selle pildi puhul ei ole nimelt tegemist toote välise kuju kopeerimisega. Kasutatud on teksti ja säilitatud selle paigutus lehel, aga seejuures on kasutatud teisi graafilisi elemente ja teisi kirjatüüpe. Seetõttu peab eelotsusetaotluse esitanud kohus kindlaks tegema, kas tegemist on teosega.
- 15 Poola kohtupraktika kohaselt on kohtu ainupädevuses uurida teose selliseid omadusi nagu loomingulisus, ning kohus ei pea selles valdkonnas kasutama eksperdiarvamust, välja arvatud juhul, kui kõnealuses asjas on tegemist keeruliste faktiliste asjaoludega ja kohtuniku kogemusest ei piisa. Samuti eeldatakse, et tõendamiskoormis ja eksperdiarvamuse küsimise kohustus lasub poolel ning kui kohtul on selles küsimuses kahtlusi, peaks ta sellest pooli teavitama.
- 16 Poola õiguskirjanduses on tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 479¹³, millega rakendatakse direktiivi 2004/48 artiklit 8, tõlgendamisel väljendatud kahte vastandlikku seisukohta. Ühe seisukoha kohaselt on seaduserikkumisele viitavaid asjaolud vaja esitada usutavalt, millest tuleneb kohustus neid tõendada, mitte ainult põhjendada nende tõenäosust. Teise seisukoha järgi ei ole vaja rikkumist tõendada, vaid ainult põhjendada selle tõenäosust, sest direktiivi artikli 8 lõike 1 kohane teabe küsimise taotlus võib peale rikkuja olla suunatud ka kolmanda isiku vastu.
- 17 Kahtlused direktiivi 2004/48 artikli 8 lõike 1 tõlgendamise teemal mõjutavad tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 479¹³ tõlgendamist. Nende lahendamine mõjutab teabe küsimise taotluse lahendamise viisi. Nimelt, kui direktiivi 2004/48/EÜ artikli 8 lõiget 1 tuleb tõlgendada nii, et see puudutab intellektuaalomandi õiguste kaitse vahendit, mida saab kasutada ainult siis, kui tehakse kindlaks rikkumine asja suhtes, mille puhul õigustatud isikule kuulub autoriõigus, siis olukorras, kus eriteadmiste puudumise tõttu ei ole kohus võimeline ilma eksperdiarvamusega iseseisvalt hinnangut andma, tuleks sellekohane taotlus jätta rahuldamata (kui sellist tõendite kogumist eksperdi osavõtul ei toimu). Kui aga piisab tõenäosuse põhjendamisest ja kõnealuses menetluses ei ole vaja kindlaks teha (st kindlalt eeldada) intellektuaalomandi õiguse olemasolu, vaid ainult põhjendada selle tõenäosust, siis tuleks teabe küsimise taotlus täies ulatuses rahuldada.

- 18 Direktiivi 2004/48/EÜ artikli 8 lõike 1 tõlgendamisega seotud kahtlused tulenevad ka asjaolust, et direktiivi 2004/48 artikli 4 lõike 1 punktis a on sätestatud, et „isikutena, kellel on õigus nõuda meetmete, protseduuride ja õiguskaitsevahendite kohaldamist, tunnistatakse: [...] intellektuaalomandi õiguste valdajaid kooskõlas kohaldatavate seadustega“. Viidatud õigusnormist tuleneb eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul, et intellektuaalomandi õiguste olemasolu peab tõendama, mitte ainult põhjendama selle tõenäosust. Õiguskaitsevahendid kuuluvad õiguste omanikule, mitte isikule, kes väidetavalt on intellektuaalomandi õiguste valdaja.
- 19 Direktiivi 2004/48 artikli 9 lõikes 1 on kasutatud väidetava rikkuja mõistet (mis viitab sellele, et pelgalt rikkumise fakti enda olemasolu küsimus ei pea olema ühemõtteliselt hinnatud direktiivi 2004/48 artiklitest 6, 7 ja 8 tulenevate meetmete kontekstis), kuid sellist mõistet ei ole direktiivis kasutatud enam õigustatud isiku ehk taotluse esitaja kohta. Selleks saab direktiivi 2004/48 artikli 4 lõike 1 punkti a kohaselt olla ainult intellektuaalomandi õiguste omanik.
- 20 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleneb Euroopa Kohtu 18. jaanuari 2017. aasta otsusest NEW WAVE CZ, C-427/15, EU:C:2017:18, et teabe küsimise taotluse esitamine (direktiivi 2004/48 artikli 8 lõike 1 alusel) võib toimuda intellektuaalomandi õiguse rikkumisega seotud kohtuvaidluste raames, aga teabeõiguse endaga seotud menetluses ei ole vaja tuvastada intellektuaalomandi õiguse rikkumist, mis tähendab, et taotluse esitaja peab ainult põhjendama rikkumise asjaolu tõenäosust. Seega tundub ilmne, et direktiivi 2004/48 artikli 8 lõige 1 annab teabe saamise õiguse selleks, et oleks võimalik kindlaks teha intellektuaalomandi õiguse rikkumise ulatus, aste ja fakt olukorras, kus õigustatud isikul puudub nende asjaolude suhtes selgus.
- 21 Seda tõlgendusviisi ei saa aga kohaldada teabe küsimise taotluse esitamise tingimusele (direktiivi 2004/48 artikli 8 lõige 1) ehk küsimusele, kas kõnealusele isikule üldse kuulub intellektuaalomandi õigus. Nimelt kui asuda seisukohale, et põhjendada võib kõigest selle tõenäosust, siis oleks meil tegemist põhiõiguste tasakaalustamatusega, mis kahjustaks teabe andmise taotlusega hõlmatud ettevõtja kaubandussaladust, ettevõtlussaladust ja huve. Teabe küsimise taotluse menetluses tuleb küsida teavet, mida on vaja rikkumise ulatuse ja allika tuvastamiseks. Samal ajal ei pea eelotsusetaotluse esitanud kohus mõistlikuks järgida sama standardit intellektuaalomandi õiguste omanikuks olemise fakti puhul. See asjaolu peab olema tõendatud, mitte põhjendatud tõenäosuse tasemel.
- 22 Ülaltoodut arvesse võttes teeb eelotsusetaotluse esitanud kohus ettepaneku vastata esimesele küsimusele jaatavalt. Kui esimesele küsimusele vastatakse jaatavalt, teeb kohus ettepaneku vastata teisele küsimusele eitavalt ehk nii, et ei piisa sellest, kui tõenäosuse tasemel põhjendada asjaolu, et asjaomane õiguskaitsevahend puudutab olemasolevat intellektuaalomandi õigust, **vaid seda asjaolu on vaja tõendada.**